

**CEZA SORUŞTURMA
REHBERİ**

PERSONEL CEZA SORUŞTURMASI

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun ilgili hükümleri uyarınca yükseköğretim üst kuruluşları ile yükseköğretim kurumları yöneticilerinin, kadrolu ve sözleşmeli öğretim elemanlarının ve bu kuruluş ve kurumların 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi memurlarının görevleri dolayısıyla ya da görevlerini yaptıkları sırada işledikleri ileri sürülen suçlar nedeniyle haklarında Savcılıklarca doğrudan soruşturma açılması mümkün değildir. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 53/c maddesinde düzenlenen hükümlere göre Yükseköğretim üst kuruluşları başkan ve üyeleri ile yükseköğretim kurumları yöneticilerinin, kadrolu ve sözleşmeli öğretim elemanlarının ve bu kuruluş ve kurumların 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memurlarının görevleri dolayısıyla ya da görevlerini yaptıkları sırada işledikleri ileri sürülen suçlar hakkında yetkili makamlarca inceleme başlatılabilir, inceleme sonucunda soruşturma açılmasına karar verilmesi ya da doğrudan soruşturma başlatılması hâlinde haklarında son soruşturmanın açılıp açılmamasına (şüphelinin görev unvanına göre) anılan Kanun maddesinde düzenlenmiş olan kurullarca karar verilir.

1- Soruşturmaya yetkili amirler ve soruşturmanın açılması

2547 sayılı Kanun'un 53. maddesindeki düzenlemeye göre, soruşturma açmaya yetkili amir, Yükseköğretim Kurulu Başkanı veya diğer disiplin amirleridir.

Soruşturmaya yetkili makam, Yükseköğretim kurumunda çalışan personelin, görevi sırasında veya görevinden doğan bir suç işlediğini, ihbar, şikâyet, basın yayın yolu ile veya doğrudan doğruya suça şahit olarak öğrenmesi durumunda, 2547 sayılı Kanun'un 53/c-1 maddesine göre personel hakkında ceza soruşturması başlatır. Yetkili amir soruşturmayı bir soruşturmacı vasıtası ile yaptırır. Soruşturma disiplin amiri tarafından imzalanacak soruşturma onayı ile başlatılır. Soruşturma onayının bir sureti bilgi için Personel Daire Başkanlığına gönderilir.

Soruşturma onayında kimin hakkında soruşturma açıldığı ismen ifade edilmeli, fail bilinmiyorsa onayda soruşturmacıdan varsa failin belirlenmesi istenmeli ve soruşturma konusu fiilin nelerden ibaret olduğu açıkça belirtilmelidir. Onayda isnat edilen suçun Türk Ceza Kanunun hangi maddesi kapsamında değerlendirileceğinin ifade edilmemesi gerekir.

2- Soruşturmacıların nitelikleri

Soruşturmacının görev ve derecesi ya da akademik unvanı, soruşturması yapılan memurun görev ve derecesinden ya da akademik personelin unvanından daha yüksek ya da aynı düzeyde olmalıdır. Yöneticiler ve idari personel hakkındaki soruşturmalarda da unvan eşitliği aranır. Değişik statüdeki personelin birlikte suç işlemesi halinde ast, üst hakkındaki soruşturma usulüne tabidir.

3- Soruşturmanın yapılması

Soruşturma onayı ile görevlendirilen soruşturmacı, soruşturma emrini incelemek suretiyle hangi konu ve konularda, kim veya kimler hakkında soruşturma yapılması istendiğini tespit eder. Soruşturma onayı ekinde yer alan şikâyet dilekçeleri, ihbar yazıları ve varsa diğer kayıt ve belgeler dikkatle incelenerek iddialarla ilgili gerekli bilgi ve belgeleri ilgili makam ve kişilerden temin ederek dosyada toplar. Gerekli gördüğü takdirde keşif yapar, bilirkişi

incelenmesi isteyebilir ve ihtiyaç duyduğu tüm delilleri toplayabilir. Disiplin ve ceza soruşturmasının birlikte yürütülmesi halinde her iki soruşturmaya ilişkin usullere de uyulur. Soruşturmacının görevleri aşağıdaki gibidir:

a) Şikâyetçinin İfadeye Çağırılması ve İfadesinin Alınması: Şikâyetçi, soruşturmaya konu olayı içeren davet yazısı ile önceden belirlenmiş gün, saat ve yerde ifade vermek üzere davet edilir. Davet yazısı müştekiye iadeli taahhütlü mektupla ya da elden tebliğ edilir ve tebliğe ilişkin belge soruşturma dosyasına konulur. Şikâyetçiye varsa şikâyet dilekçesindeki imzanın kendisine ait olup olmadığı sorularak, ifadesinin alınmasına başlanır. Şikâyetçinin, soruşturmacı ve bir zabıt kâtibi eşliğinde kimlik bilgileri ile tüm şikâyetleri dinlenerek zapta geçirilir. Hazırlanan tutanağın altı soruşturmacı, şikâyetçi ve zabıt kâtibince imzalanır. İki nüsha olarak hazırlanmış olan tutanağın bir örneği talebi halinde müştekiye verilir ve soruşturmacıda kalan nüshası üzerine, diğer nüshayı elden aldığına ilişkin imzası alınır. Müştekinin ifadesi, şüpheli ve tanıkların ifadesinden önce alınır. İfadesi alınırken şikâyetçiye yemin teklif edilmez.

Müşteki dilerse ifadesini yazılı olarak sunabilir ancak huzurda veya istinabe suretiyle kimlik tespiti yapılmalı, tutanağa ifadesini yazılı vermek istediği hususu yazılarak, belli bir süre verilmeli, tutanakta bu süreyi müştekinin de onayladığı belirtilmelidir.

b) Şüphelilerin İfadeye Çağırılması ve İfadesinin Alınması: Şüpheli, soruşturmaya konu olayı ve dolayısıyla ne ile suçlandığını tam olarak görebileceği şekilde hazırlanmış davet yazısı ile önceden belirlenmiş gün, saat ve yerde olaya ilişkin savunmasını yapmak üzere davet edilir. Davet yazısı şüpheliye iadeli taahhütlü mektupla ya da elden tebliğ ettirilir ve tebliğe ilişkin belge soruşturma dosyası kapsamına alınır. Davet yazısında, savunmasını yapması sırasında dilerse yanında bir avukat bulundurabileceği hususu ile ifade vermek üzere gelmemesi halinde zorla getirileceği ihtarı yer alır. Şüpheliye, talep etmesi halinde savunmasını hazırlayabilmesi amacıyla makul bir süre verilir. Ancak disiplin ve ceza soruşturmasının birlikte yürütülmesi halinde disiplin soruşturmalarındaki usule de uyulması zorunludur. Sürelerin hesabında davet yazısının tebliğ edildiği gün hesaba katılmaz. Şüphelinin, soruşturmacı ve bir zabıt kâtibi eşliğinde kimlik bilgileri ile tüm savunmaları dinlenerek zapta geçirilir. Hazırlanan tutanak soruşturmacı, şüpheli, varsa avukatı ve zabıt kâtibince imzalanır.

Şüpheli dilerse ifadesini yazılı olarak sunabilir ancak huzurda veya istinabe suretiyle kimlik tespiti yapılmalı, tutanağa şüphelinin savunmasını yazılı olarak vermek istediği hususu yazılarak, savunması için belli bir süre verilmeli, tutanakta bu süreyi şüphelinin de onayladığı belirtilmelidir. İki nüsha olarak hazırlanmış olan tutanağın bir örneği talebi halinde şüpheliye verilir ve soruşturmacıda kalan nüshası üzerine, diğer nüshayı elden aldığına ilişkin imzası alınır. Savunmasının alınması öncesinde veya sonrasında şüpheliye, doğru söylediğine ilişkin kesinlikle yemin teklif edilmez.

c) Tanıkların İfadeye Çağırılması ve İfadesinin Alınması: Tanık, soruşturmaya konu olayı içeren davet yazısı ile önceden belirlenmiş gün, saat ve yerde olaya ilişkin bilgi vermek üzere davet edilir. Davet yazısı tanığa iadeli taahhütlü mektupla ya da elden tebliğ ettirilerek tebliğe ilişkin belge soruşturma dosyasına eklenir. Tanığın kimlik bilgileri zapta geçirildikten sonra, olaya ilişkin bildikleri hakkında doğruyu söyleyeceği hususunda yemin ettirilir. Tanığın

yemin etmekten imtina etmesi durumunda bu husus tutanağa geçirilir. İki nüsha hazırlanan olan tutanağın bir örneği talebi halinde tanığa verilir ve soruşturmacıda kalan nüshası üzerine, diğer nüshayı elden aldığına ilişkin imzası alınır. Tanığın ifade vermeye gelmemesi halinde zorla getirilmesini temin etmek üzere konu Rektörlük Makamına bildirilir.

Tanık dilerse ifadesini yazılı olarak sunabilir ancak huzurda veya istinabe (ifadesine başvurulacak kişinin Ankara dışında olması veya askerlik, tutukluluk gibi nedenlerle ifade vermeye gelemeyecek durumda olması halinde ifadesinin, bağlı olduğu mülki ya da idari amir ya da tutukluluk halinde cezaevi savcısı tarafından alınmasının talep edilmesi) suretiyle kimlik tespiti yapılmalı, yazılı beyanının doğruluğuna ilişkin usulüne uygun yemin ettirilmeli, tutanağa ifadesini yazılı vermek istediği hususu yazılarak, belli bir süre verilmeli, tutanakta bu süreyi tanığın da onayladığı belirtilmelidir.

c) Diğer Delillerin Toplanması: Soruşturmacı, soruşturma konusu olayı açıklığa kavuşturmak için ifadeler dışında ihtiyaç duyduğu tüm bilgi ve belgeleri toplamak zorunda olup, yasal sınırlamalar dışında her türlü yetkiye de sahiptir. İhtiyaç duyduğunda keşif yapabilir, bilirkişi incelemesi yaptırabilir. Esasen 2547 sayılı Kanun'da yer alan özel hüküm nedeniyle soruşturmacı, soruşturma kapsamında Cumhuriyet Savcısının sahip olduğu tüm yetkilere sahip ise de uygulamada bu durum pek çok kişi ve kuruluş tarafından bilinmediğinden soruşturmacılar zorluk yaşamaktadırlar. Bu konuda açısından kurum dışı keşif ve bilirkişi incelemesi yapılması gerektiğinde işlemlerin Rektörlük Makamı aracılığıyla yürütülmesi kolaylık sağlamaktadır.

Soruşturmacı dosyada bilirkişi incelemesi ya da keşfe ihtiyaç olup olmadığına dosya kapsamında kendisi karar verecektir. Ancak özellikle de tıbbi hatadan kaynaklanan soruşturmalarda Üniversitemiz dışından bilirkişi incelemesi yaptırılması Danıştay kararları çerçevesinde bir zorunluluktur. Bu konuda Rektörlüğe gönderilen talep yazısında hangi alanda uzman bilirkişiye ihtiyaç duyulduğunun ve bilirkişi tarafından incelenmesi gereken hususların neler olduğunun açıklanması ve dosya suretinin yazıya eklenmesi gerekmektedir.

d) Fezlekenin Hazırlanması: Soruşturma aşamasında müştekiler, şüpheliler ile tüm tanıkların ifadeleri alındıktan ve gerekli görülen tüm deliller toplandıktan sonra soruşturmacı tarafından, kendisine soruşturma görevi veren amire sunulmak üzere fezleke hazırlanır. Fezleke, soruşturmayı açan kurum, soruşturması istenilen olay, soruşturmanın ne şekilde başladığı, şüphelilerin isimleri (birden fazla şüpheli varsa tüm şüpheliler tek tek listelenmelidir) suçun niteliği, deliller, ifadelerin özeti, delillerin değerlendirilmesi, kanaat ve istem bölümleri yer alır. Fezlekenin ekinde, tebliğ belgeleri, tüm ifadeler ve yazılı ya da görsel bütün deliller yer alır. İstem bölümünde, soruşturmacı tarafından, şüpheli ya da şüphelilerin, yargılanmalarına yer olup olmadığına (lüzum-u muhakeme ya da men-i muhakeme) ilişkin kanaat bildirilir.

Fezleke, her bir şüpheli, olay ya da delil ayrı değerlendirilmeli, kanaat gerekçelendirilmelidir. İstem bölümünde kanaat bildirilirken de şüphelilerin isimleri tek tek yazılmalıdır.

4- Soruşturmanın sonuçlandırılması

Soruşturmacının, soruşturmayı tamamlayarak hazırladığı fezleke ve dosyayı ilgili

yetkili kurula gönderilmek üzere soruşturma emri veren makama sunması üzerine, soruşturma yapmaya yetkili makam tarafından fezleke ve ekleri, karar vermeye yetkili kurula ulaştırılır. Artık şüpheli hakkında karar verilmesi aşamasına gelinmiş olur. İlk soruşturma aşamasından sonra son soruşturmanın açılıp açılmamasına karar verecek kurullar 2547 sayılı Kanun'un 53/c-2 maddesinde yer almaktadır.

- a) Üniversite, fakülte, enstitü ve yüksekokul yönetim kurulu üyeleri, fakülte dekanları dekan yardımcıları, enstitü ve yüksekokul müdürleri ve yardımcıları ile üniversite genel sekreteri hakkında, rektörün başkanlığında rektörce görevlendirilen rektör yardımcılardan oluşacak üç kişilik kurul,
- b) Öğretim elemanları, fakülte enstitü ve yüksekokul sekreterleri hakkında üniversite yönetim kurulu üyeleri arasından oluşturulacak üç kişilik kurul,
- c) 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi memurlar hakkında, mahal itibariyle yetkili il idare kurulu tarafından son soruşturmanın açılıp açılmayacağına karar verilir.

Yetkili kurullar tarafından verilen kararlar, Danıştay'ın görevli dairesince verilecek kararın türüne göre itiraz üzerine veya kendiliğinden nihai olarak karara bağlanır.

Üniversite Yönetim Kurulunca oluşturulacak kurulda, görevlendirilecek asıl ve yedek üyeler bir yıl için seçilirler. Süresi sona erenlerin tekrar seçilmeleri mümkündür.

Son soruşturmanın açılıp açılmamasına karar verecek kurullar üye tam sayısı ile toplanır. Kurullara, üye olması halinde soruşturmacı, şikâyetçi ve şüpheliler katılamazlar. Noksanlar yedek üyelerle tamamlanır.

Kurullarda, her üye oyunu kabul veya ret yoluyla vermekle görevlidir. Çekimser oy kullanılamaz. Kararlarda oy çokluğu esası uygulanır. Kararın oy çokluğu ile alınması halinde karara katılmayan üye imzasının yanına katılmadığını belirtmeli ve ayrıca katılmama gerekçesini yazılı olarak vermelidir.

5- Yetkili kurullar ile Danıştay tarafından verilecek kararlar ve itiraz

2547 sayılı Kanun'un 53/c maddesinde, yukarıda sayılan karar kurullarınca son soruşturmanın açılması (lüzum-u muhakeme) veya son soruşturmanın açılmaması (men-i muhakeme) kararları verileceği belirtilmiştir.

a) Lüzum-u muhakeme (son soruşturmanın açılması) kararı

2547 sayılı Kanun'un 53. maddesine göre, şüphelinin müsnet suçu işlediğine ilişkin inandırıcı ve yeterli delil bulunursa, şüphelinin yargılanmasını sağlayan lüzum-u muhakeme kararı verilir.

Yetkili kurul kararlarında, şüphelinin adı, soyadı, müsnet suçu işlediği sıradaki memuriyet unvanı ve görevi, şüpheliler hakkında cezai kovuşturmayı gerektiren suç konusu eylemin neden ibaret olduğu ve isnat edilen suç konusu eylemlerin hangi tarihte işlendiği, her eylem hakkında verilen kararın gerekçesi, verilen kararın oy birliği ile mi yoksa oy çokluğu ile mi verildiği ve deliller gösterilir.

Lüzum-u muhakeme kararları şüpheliye ve şikayetçiye tebliğ edilir. Şüphelinin bulunamaması durumunda, 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nda belirtilen ilan tebliğ yolu ile tebligat yapılır.

Lüzum-u muhakeme kararına karşı şüphelinin 10 gün içinde itiraz hakkı bulunmaktadır.

İtiraz dilekçesi doğrudan Danıştay Başkanlığına verilebileceği gibi Danıştay'a gönderilmek üzere soruşturmayı açan makama da verilebilir. Karara karşı itiraz edilmesi halinde, kararın tebliğine ilişkin belge ve itiraz dilekçesi de eklenmek suretiyle fezleke, yetkili kurul kararı ve soruşturma dosyası Danıştay'a gönderilmek üzere ivedilikle Rektörlük Makamına iletilir. Yasal süre içinde itiraz edilmez veya karar üst kurulca (Danıştay) onanırsa kesinleşir ve dosya, itiraz üzerine kesinleşmişse Danıştay Başkanlığınca, itiraz edilmeksizin kesinleşmişse Rektörlük Makamı tarafından yetkili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir.

İtiraz sonucu kararı inceleyen kurul, lüzum-u muhakeme kararını bozarak şüphelinin men-i muhakemesine karar verebilir. Bu durumda ise şüpheli yargılanmaz ve bu karar kesindir. Kesinleşen kararların müşteki ve şüpheliye tebliği ile bilgi için Personel Dairesi Başkanlığına ve şüphelinin dairesi amirine gönderilmesi gerekir.

b) Men-i muhakeme (son soruşturmanın açılmaması) kararı

Şüpheli hakkında suç sabit bulunmaz, kanuni unsurları teşekkül etmez, suç şüpheliye atfedilemez ya da olay suç olmakla beraber şüphelinin suçu işlediği konusunda kamu davasının açılmasına yetecek ölçüde kanıt elde edilemezse men-i muhakeme kararı verilir.

Men-i muhakeme kararı, şüpheli hakkında son soruşturma yapılmasını önler ve bu karar şüpheliye ve varsa müştekiye bildirilir. Şikâyetçiler bu kararlara 10 gün içinde itiraz edebilirler. İtiraz dilekçesi doğrudan Danıştay Başkanlığına verilebileceği gibi Danıştay'a gönderilmek üzere soruşturmayı açan makama da verilebilir. Karara karşı itiraz edilmesi halinde, kararın tebliğine ilişkin belge ve itiraz dilekçesi de eklenmek suretiyle fezleke, yetkili kurul kararı ve soruşturma dosyası Danıştay'a iletilmek üzere Rektörlük Makamına gönderilir. İtiraz edilsin veya edilmesin, men-i muhakeme kararları incelenmek üzere kendiliğinden bir üst kurula (Danıştay'a) gider ve yapılan inceleme sonucunda karar onanırsa men-i muhakeme kararı kesinleşir.

Danıştay men-i muhakeme kararlarını bozup lüzum-u muhakeme kararı da verebilir. Danıştay tarafından verilen kararlar kesin olup bunlara karşı itiraz yoluna başvurulamaz. Kesinleşen kararların müşteki ve şüpheliye tebliği ile bilgi için Personel Dairesi Başkanlığına ve şüphelinin dairesi amirine gönderilmesi gerekir.

c) Kovuşturmaya yer olmadığına ilişkin karar

Yetkili kurullar, sanığın ölümü, genel af ilanı, zaman aşımı, takibi şikayete bağlı suçlarda şikayetçinin altı ay içinde dilekçe vermemesi, şikayetinden karar verilmeden önce vazgeçmesi, fiilin Türk Ceza Kanunu kapsamında suç olmaması, şüphelinin görevi dolayısıyla ya da görevini yaptığı sırada gerçekleştirilen bir eylemden kaynaklanmaması gibi durumların birinin varlığı halinde kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verebilirler.

Bu kararlar da Danıştay'ın incelemesine tabi olup men-i muhakeme kararında belirtilen usulle soruşturmayı açan makam tarafından Danıştay'a iletilmek üzere Rektörlük Makamına gönderilir. Danıştay'ın verdiği karar kesindir. Kararların müşteki ve şüpheliye tebliği ile bilgi için Personel Dairesi Başkanlığına ve şüphelinin dairesi amirine gönderilmesi gerekir.

ç) Karar verilmesine yer olmadığına ilişkin karar

Soruşturma konusu eylem ve kişi hakkında bu soruşturmadan daha önce başlatılmış bir

soruşturma ya da verilmiş bir karar varsa “karar verilmesine yer olmadığına” karar verilmelidir. Bu kararın da şüpheliye ve müştekiye tebliğ edilmesi gerekmektedir.

Bu karar da Danıştay’ın incelemesine tabi olup men-i muhakeme kararında belirtilen usulle soruşturmayı açan makam tarafından Danıştay’a gönderilir. Danıştay’ın verdiği karar kesindir. Kesinleşen kararların müşteki ve şüpheliye tebliği ile bilgi için Personel Dairesi Başkanlığına ve şüphelinin dairesi amirine gönderilmesi gerekir.

d) Dosyanın geri çevrilmesi kararı

Dosyayı inceleyen yetkili kurul (İl İdare Kurulu ya da Üniversite 3 Kişilik Kurulu) tarafından, soruşturma emrinin usule uygun alınmaması, soruşturmaya başka şüphelilerin de dâhil edilmesi, şüpheli-tanık ifadelerinin hiç veya usulüne uygun alınmaması, eylemin bilirkişi incelemesini gerektiren bir suç olması halinde bilirkişi raporu düzenletirilmemiş olması, soruşturmanın kanuna ve usule uyulmadan yapılması gibi durumların varlığı halinde eksiklikler giderilmek üzere dosyanın geri çevrilmesine karar verilebilir. Bu durumda soruşturmacı tarafından, kararda belirtilen eksiklikler giderilir ve yeniden fezleke düzenlenerek dosya, soruşturmayı açan makama teslim edilir. Soruşturmayı açan makam dosyayı yeniden yetkili kurula gönderir.

Danıştay tarafından yapılan inceleme neticesinde ise, yukarıda belirtilen eksikliklerin varlığı, yetkili kurulların kanun ve usule uygun olarak oluşmaması, toplanmaması ve usulsüz karar vermesi, verilen kararda noksanlık olması, oy çokluğu ile alınan kararlarda muhalefet görüşünün yazılmaması, kararda imzaların eksik olması, soruşturmacının karar organına üye olarak katılması, yasanın öngördüğü biçimde yazılı bildirimlerin yapılmaması, dosyanın başka bir kurula gönderilmesi gerekirken sehven yetkisiz ve görevsiz kurula gönderilmesi durumlarında dosyanın geri çevrilmesi kararı verilebilir. Bu durumda kararda belirtilen eksiklikler giderilerek yeniden karar verilir ve dosya usulüne uygun olarak Danıştay’a gönderilir.

6- İstisnalar

Yükseköğretim personelinin işlemiş olduğu tüm suçlar hakkındaki soruşturma 2547 sayılı Kanun hükümlerine göre yürütülmez. Bazı suçlar genel hükümlere göre Cumhuriyet Savcılıklarınca soruşturulurlar. Bu istisnaları şöyle sıralayabiliriz:

- a) 2547 sayılı Kanun’un 53/c-7 maddesinde sayılan suçlar: İdeolojik amaçlarla Anayasada yer alan temel hak ve hürriyetleri, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü veya dil, ırk, sınıf, din ve mezhep ayrılığına dayanılarak nitelikleri Anayasada belirtilen Cumhuriyeti ortadan kaldırmak maksadıyla işlenen suçlarla bunlara irtibatlı suçlar, öğrenme ve öğretme hürriyetini doğrudan veya dolaylı olarak kısıtlayan, kurumların sükûn, huzur ve çalışma düzenini bozan boykot, işgal, engelleme bunları teşvik ve tahrik, anarşik ve ideolojik olaylara ilişkin suçlar ile ağır cezayı gerektiren suçüstü halleri,
- b) 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Fiillerin Takibi Hakkındaki Kanun Hükümleri
- c) Türk Ceza Kanunu’nun 160. maddesince istisna tutulan, Cumhurbaşkanına fiilen saldırı, Türklüğe, milletvekillerine ve Anayasal kuruluşlara ve kanunlara sövme fiilleri,
- d) 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu’nun 13, 14 ve 15. maddelerinde belirtilen fiiller,
- e) 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele

Kanunu'nun 17. maddesinde yazılı suçlar,
Bu hallerde soruşturmayı savcı doğrudan yapar.

7- 4483 Sayılı memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yargılanması hakkında kanunun 2547 sayılı kanuna tabi personele uygulanması

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu 2653 sayılı Kanun ile değişik 53 üncü maddesi (c) bendinde; Yükseköğretim üst kuruluşları başkan ve üyeleri ile yükseköğretim kurumları yöneticilerinin, kadrolu ve sözleşmeli öğretim elemanları ve bu kuruluş ve kurumlarının 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi memurlarının görevleri dolayısıyla ya da görevlerini yaptıkları sırada işledikleri ileri sürülen suçlar ile ilgili olarak uygulanacak ceza soruşturması usulü düzenlenmiştir. Buna göre anılan bendin 2 sayılı alt bendinde; yukarıda belirtilen kamu görevlileri hakkında son soruşturmanın açılıp açılmamasına karar verecek kurullar, 4 sayılı alt bendinde; son soruşturmanın açılıp açılmamasına ilişkin kararları inceleme yetkisine sahip olan üst kurullar sayılmış ve anılan bendin 8 sayılı alt bendinde de; "bu Kanunda yer almamış hususlarda 4 Şubat 1329 tarihli Memurin Muhakematı Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanacağı" belirtilmiştir.

4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'un 2. maddesinde; "Bu Kanun'un Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürüttükleri kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri ifa eden memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebi ile işledikleri suçlar hakkında uygulanacağı, görevleri ve sıfatları sebebi ile özel soruşturma ve kovuşturma usullerine tabi olanlara ilişkin kanun hükümleri ile suçun niteliği yönünden kanunlarda gösterilen soruşturma ve kovuşturma usullerine ilişkin hükümlerin saklı olduğu", 6. maddesinde de; "Ön inceleme ile görevlendirilen kişi ve kişiler, bakanlık müfettişleri ile kendilerini görevlendiren merciin bütün yetkilerine haiz olup, bu Kanunda hüküm bulunmayan hususlarda Ceza Muhakemesi Kanunu'na göre işlem yapabilecekleri" hükme bağlanmıştır.

Öte yandan 4483 sayılı Kanun'un 16. maddesinde; "Kanunlarda Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat'ın uygulanacağı belirtilen hallerde, 4483 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı" belirtilmiştir.

Dolayısıyla 2547 sayılı Kanun'un 53. maddesinin (c) bendinde sayılan kamu görevlileri ile ilgili olarak yapılacak ceza soruşturmalarında; anılan bendin alt bentlerine ilişkin hükümler uygulanacaktır. 4483 sayılı Kanun hükümlerinin bu personel açısından uygulanma imkanı bulunmamaktadır. Sadece 2547 sayılı Kanunda yer almamış olan hususlarda 4483 sayılı Kanun hükümleri uygulanacak, her iki Kanunda da hüküm bulunmayan hallerde Ceza Muhakemesi Usulü Kanunu hükümleri uygulanacaktır.

PERSONEL CEZA SORUŞTURMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

Üniversitemiz yönetici, öğretim elemanı ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi memurların, görevleri dolayısıyla ya da görevlerini yaptıkları sırada işledikleri suçlar hakkında yapılacak ceza soruşturması, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 53.maddesinin (c) fıkrasında düzenlenen usule göre yürütülür.

2547 sayılı Kanun'un 53.maddesinin (c) fıkrasının 8.bendinde "bu kanunda yer almamış hususlarda Memurun Muhakematı Hakkında Kanun hükümleri uygulanır" hükmü yer almaktadır. 04.12.1999 tarihinde yürürlüğe giren 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun 18.maddesi ile MMHK yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak aynı Kanun'un 16.maddesinde "Kanunlarda Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkatı uygulanacağı belirtilen hallerde bu kanun hükümleri uygulanır" hükmü getirildiğinden, 2547 sayılı Kanun'un 53.maddesinde yapılan atfın 4483 sayılı Kanun'a yapılmış sayılması gerekmektedir.

2547 sayılı Yükseköğretim Kanun'una tabi olan personel bakımından öncelikle, 2547 sayılı Kanun'daki hükümler uygulanacak, 2547 sayılı Kanun'da hüküm bulunmayan hususlarda 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanacak; 4483 sayılı Kanun'da hüküm bulunmayan hususlarda ise, bu Kanun'un 6.maddesi uyarınca Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri uygulanacaktır.

Danıştay 2.Dairesi 13.05.2004 tarih ve 2004/332 E.- 2004/442 K.sayılı kararında "soruşturma emri verilmeden evvel, yetkili makamın iddia konularını incelemesi ya da görevlendireceği yetkili bir kişiye incelettirmesi, bu inceleme sonucu sanıklar ile iddia konusu suçlarının belirlenmesinden sonra ceza soruşturması açılıp açılmayacağı konusunda değerlendirme yapması" gerektiği belirtilmiştir.

4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'da yer alan "Ön İnceleme" usulü, 2547 sayılı Kanun'da da dikkate alınarak, yükseköğretim personeli hakkında da ön inceleme yapılması, gerekli görülmesi halinde soruşturma açılması amaca daha uygun olacaktır. Yapılan inceleme sonunda, eylemin ceza soruşturması açılmasını gerektirecek nitelikte olmadığı, sadece disiplin soruşturması açılmasını gerektirdiği veya genel hükümlere göre, Cumhuriyet Savcılığınca soruşturulması gereken bir suçun söz konusu olduğu ya da soruşturma açılmasını gerektiren bir eylem olmadığı anlaşılabılır. Bu gibi durumlarda ceza soruşturması emri verilmez ve durum bir tutanakla tespit edilir.

Ortada soruşturma açılmasını gerektiren bir suç bulunduğuna kanaat getirilmedikçe soruşturma açılmamalıdır. Soruşturma emri verildikten sonra ise, geri alınması mümkün değildir.

1- Soruşturmanın yetkili makamlar tarafından açılması

2547 sayılı Kanun'un 53.maddesindeki düzenlemeye göre, soruşturma açmaya yetkili makamlar, şüphelinin sıfatına göre değişiklik arz etmektedir. Buna göre:

– Yükseköğretim Kurulu Başkanı için, kendisinin katılmadığı, Milli Eğitim Bakanının Başkanlığındaki bir toplantıda, Yükseköğretim Kurulu üyelerinden teşkil edilecek en az üç

kişilik bir kurulca soruşturma yapılır.

– Yükseköğretim Kurulu Üyeleri ve Yükseköğretim Denetleme Kurulu Başkan ve Üyeleri için, Yükseköğretim Kurulu Başkanı tarafından doğrudan doğruya veya görevlendireceği uygun sayıda soruşturmacı tarafından soruşturma yapılır.

– Yükseköğretim Kurulunun diğer personeli için ise, Başkan veya diğer disiplin amirlerince doğrudan doğruya veya görevlendirilecekleri uygun sayıda soruşturmacı aracılığı ile soruşturma yapılır.

– Yukarıda belirtilen personelin dışında kalan memur veya diğer personelin işledikleri suçlarından dolayı ilk soruşturma, Yükseköğretim Kurulu Başkanınca veya diğer disiplin amirlerince doğrudan veya görevlendirecekleri uygun sayıda soruşturmacı tarafından yapılır. Soruşturma yapmaya veya soruşturma emri vererek soruşturma yaptırmaya yetkili makamlar, yükseköğretimde çalışan personelin, görevi sırasında veya görevinden doğan bir suç işlediğini ihbar, şikayet, basın yoluyla veya doğrudan doğruya (denetleme sırasında) öğrenmeleri durumunda, 2547 sayılı Kanun’a göre, hakkında soruşturma başlatacaklardır. Yetkili makamlar, soruşturmayı bizzat yapabilecekleri gibi soruşturmacı eliyle de yaptırabilirler.

Akademik personelden soruşturmacı tayin edilmesi halinde, bunların, hakkında soruşturma yapılacak akademik personelin unvanına eşit veya daha üst akademik unvana sahip olması şarttır. Ayrıca soruşturmacı/soruşturmacılar olayla ilgisi bulunmayan, tarafsız kişiler arasından seçilmelidir. Değişik statüdeki personelin birlikte suç işlemeleri halinde ast konumda olan, üst konumda olan personele tabi olarak soruşturulur. Üst konumda olan hakkında soruşturma yapmaya veya yaptırmaya yetkili olan, ast konumda olan hakkında da yetkilidir. Karar verecek Yetkili Kurul da, yine üst konumda olan hakkında karar verecek kuruldur.

Bir göreve vekalet eden personel, vekalet ettiği görevin soruşturma usulüne tabidir. Vekalet edilen görev unvanı hakkında soruşturma yapmaya yetkili olan makam, vekalet eden personel hakkında da soruşturma yapmaya yetkilidir.

Aynı zamanda birkaç görevi birlikte yürüten personel hakkında, suç, hangi görevinden doğmuşsa, o görevin tabi olduğu soruşturma usulüne göre işlem yapılır. Yükseköğretim personelinin işledikleri suça, memur olmayan kişilerin katılması halinde, suça katılan kişi yönünden hazırlık soruşturması genel hükümlere göre ve ayrı yürütülür. Bu durumdaki kişilere, 2547 sayılı Kanun’un 53.maddesindeki usulün uygulanması mümkün değildir. Ancak son soruşturması (yargılanması), birlikte suç işlediği yükseköğretim personelinin tabi olduğu mahkemede yapılır.

2547 sayılı Kanun’un 53.maddesinin (c) fıkrasına göre yürütülecek ilk soruşturma aşamasında soruşturmacı, Cumhuriyet Başsavcılığının hazırlık soruşturmasında uyguladığı usul ve esaslar dairesinde işlem yapar, adeta Cumhuriyet Savcısı’nın yerine geçerek onun yapacağı işlemleri yapar, ona ait yetkileri kullanır. Ancak zor kullanmaya ait yetkiler, Cumhuriyet Başsavcılığı aracılığıyla kullanılır.

2- Soruşturmacı tarafından yapılacak başlıca işlemler

2547 sayılı Kanun'da ve atıfta bulunduğu 4483 sayılı Kanun'da soruşturmacıların yetkileri konusunda bir düzenleme yoktur. Ancak 4483 sayılı Kanun'un 6. maddesinde yer alan "bu kanunda hüküm bulunmayan hususlarda Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre işlem yapabilirler" düzenlemesine yer verilmiştir.

Soruşturmacının yetkileri:

Soruşturmacının yetkileri 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 53/A (g) maddesinde düzenlenmiştir.

3- Şüphelinin çağırılması ve ifadesinin alınması

5271 sayılı yeni Ceza Muhakemesi Kanunu, hazırlık soruşturması aşamasında hakkında soruşturma yapılan kimseyi "sanık" değil, "şüpheli" olarak kabul etmiştir. Bu nedenle soruşturma işlemleri sırasında "şüpheli" tabirinin kullanılmasına dikkat edilmesi gerekmektedir.

Soruşturma süresince kişilerle (şüpheli, tanık, şikayetçi vs.) olan yazışmaların "iadedi taahhütlü" olarak yapılması gereklidir. Evrakın elden verilmesi halinde imzalı belge olarak (tebliğ tutanağı) dosyada muhafaza edilmelidir. Şüphelinin adresi bilinmiyorsa adres araştırması yapılır. Buna rağmen şüpheli bulunamazsa veya Şüpheli tebligatı (davetiye) almazsa veya tebligatı almasına rağmen belli gün ve saatte hazır bulunmazsa; ifade almadan karar verilebilir.

Şüphelinin ifadesi alınırken kesinlikle yemin ettirilmez. Şüpheli, çağrı kağıdı (davetiye) ile çağrılır. İfade vermesi için makul bir süre (5 gün) verilir. Şüpheli, belirtilen süre içerisinde ifade veremeyecek ise (geçerli mazereti olmak kaydıyla) bu durumu derhal soruşturmacıya bildirmelidir.

Eğer şüpheli, müşteki veya tanık başka bir yerde ise, istinabe suretiyle ifadesi alınır. Soruşturmacı bulunduğu yerin dışındaki bir kişiyi vekil tayin ederek işlem yaptırabilir. Bu durumda soruşturmacı tarafından istinabe yoluyla vekil tayin edilen kişiye bir talimat yazılır ve bu yazıda yapılacak işlerin neler olduğu bildirilir. Bu gibi durumlarda naiplerin, yeminli katip bulundurma ve tutanak düzenleme işlerinde usule uygun hareket etmeleri, soruşturmacı tarafından hatırlatılır.

İlk soruşturma kapsamında soruşturmacı şüphelinin ifadesini alırken Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 147. maddesinde yer alan hususları yerine getirmesi gerekir.

Bunlar:

- a) Şüphelinin kimliği saptanır. Şüpheli kimliğine ilişkin soruları doğru olarak cevaplandırmakla yükümlüdür.
- b) Kendisine yüklenen suç anlatılır.
- c) Müdafî seçme hakkının bulunduğu ve onun hukukî yardımından yararlanabileceği, müdafîin ifade sırasında hazır bulunabileceği, kendisine bildirilir. Müdafî seçecek durumda olmadığı ve bir müdafî yardımından faydalanmak istediği takdirde, kendisine baro tarafından bir müdafî görevlendirilir.
- d) Yüklenen suç hakkında açıklamada bulunmamasının kanunî hakkı olduğu söylenir.

e) Şüpheden kurtulması için somut delillerin toplanmasını isteyebileceği hatırlatılır ve kendisi aleyhine var olan şüphe nedenlerini ortadan kaldırmak ve lehine olan hususları ileri sürmek olanağı tanınır.

f) İfade verenin kişisel ve ekonomik durumu hakkında bilgi alınır.

g) İfade işlemlerinin kaydında, teknik imkânlardan yararlanılır.

h) İfade bir tutanağa bağlanır. Bu tutanakta aşağıda belirtilen hususlar yer alır:

1. İfade alma işleminin yapıldığı yer ve tarih.
2. İfade alma sırasında hazır bulunan kişilerin isim ve sıfatları ile ifade veren kişinin açık kimliği.
3. İfade almanın yapılmasında yukarıdaki işlemlerin yerine getirilip getirilmediği, bu işlemler yerine getirilmemiş ise nedenleri.
4. Tutanak içeriğinin ifade veren ile hazır olan müdafî tarafından okunduğu ve imzalarının alındığı.
5. İmzadan çekinme hâlinde bunun nedenleri

Soruşturmacı, ifade alma sırasında CMK'nın 148.maddesinde yer alan “ifade almada yasak usuller” olarak sayılan hususları dikkate alarak işlem yapması gerekir. Bunlar :

- 1) Şüphelinin beyanı özgür iradesine dayanmalıdır. Bunu engelleyici nitelikte kötü davranma, işkence, ilâç verme, yorma, aldatma, cebir veya tehditte bulunma, bazı araçları kullanma gibi bedensel veya ruhsal müdahaleler yapılamaz.
- 2) Kanuna aykırı bir yarar vaat edilemez.
- 3) Yasak usullerle elde edilen ifadeler rıza ile verilmiş olsa da delil olarak değerlendirilemez.

4- Tanıkların çağırılması ve ifadesinin alınması

Tanıklar çağrı kağıdı (davetiye) ile çağrılır. Bu çağrı telefon, telgraf, faks gibi araçlardan yararlanılmak suretiyle de yapılabilir. Ancak, tanığın yapılan çağrıya uymaması halinde, Cumhuriyet Başsavcılığı aracılığı ile çağırılması gerekir. Tanık başka bir yerde ise, istinabe suretiyle ifadesi alınır. Soruşturma sırasında CMK'nın 53.maddesine göre; “dinlenmeden önce gerçeği söylemesinin önemi, gerçeği söylememesi halinde yalan tanıklık suçundan cezalandırılacağı, doğruyu söyleyeceği hususunda yemin edeceği” anlatılır. Tanıkların ayrı ayrı dinlenmesi gerekir ve CMK'nın 54. maddesine göre “tanıklara ayrı ayrı yemin verilmesi” zorunludur. Tanık ifade vermeye başlamadan önce, CMK'nın 55.maddesine göre “bildiğimi dosdoğru söyleyeceğime namusum ve vicdanım üzerine yemin ederim.” şeklinde yemin eder. Yemin edilirken herkes ayağa kalkar.

CMK'nın 45.maddesine göre şu kimseler tanıklıktan çekinebilir:

- a) Şüphelinin nişanlısı.
- b) Evlilik bağı kalmasa bile şüphelinin eşi.

- c) Şüphelinin kan hısımlığından veya kayın hısımlığından üstsoy veya altsoy.
- d) Şüphelinin üçüncü derece dahil kan veya ikinci derece dahil kayın hısımları.
- e) Şüphelinin aralarında evlâtlık bağı bulunanlar.

Tanıklıktan çekinebilecek olan kimselere, dinlenmeden önce tanıklıktan çekinebilecekleri bildirilmesi zorunludur. Bu kimseler, dinlenirken de her zaman tanıklıktan çekinebilirler. Tanıklık yapacaklarını beyan etmişler ise; tanığa CMK'nın 55.maddesine göre takdiren yemini yaptırılır.

CMK'nın 46.maddesinde ise; meslekleri ve sürekli uğraşları sebebiyle tanıklıktan çekinebilecekler ile çekinme konu ve koşulları belirtilmiştir.

- a) Avukatlar veya stajyerleri veya yardımcılarının, bu sıfatları dolayısıyla veya yüklendikleri yargı görevi sebebiyle öğrendikleri bilgiler.
- b) Hekimler, diş hekimleri, eczacılar, ebeler ve bunların yardımcıları ve diğer bütün tıp meslek veya sanatları mensuplarının, bu sıfatları dolayısıyla hastaları ve bunların yakınları hakkında öğrendikleri bilgiler.
- c) Malî işlerde görevlendirilmiş müşavirler ve noterlerin bu sıfatları dolayısıyla hizmet verdikleri kişiler hakkında öğrendikleri bilgiler.

Yukarıdaki fıkranın (a) bendinde belirtilenler dışında kalan kişiler, ilgilinin rızasının varlığı halinde, tanıklıktan çekinemez. Avukat veya stajyerleri ya da yardımcıları ilgilinin rızası olsa da tanıklıktan çekinebilirler.

CMK'nın 48.maddesine göre; Tanık, kendisini veya 45.maddede gösterilen kişileri ceza kovuşturmasına uğratabilecek nitelikte olan sorulara cevap vermekten çekinebilir. Tanığa cevap vermekten çekinebileceği önceden bildirilir.

CMK'nın 50.maddesine göre; aşağıdaki kimseler yeminsiz dinlenir:

- a) Dinlenme sırasında on beş yaşını doldurmamış olanlar.
- b) Ayırt etme gücüne sahip olmamaları nedeniyle yeminin niteliği ve önemini kavrayamayanlar.
- c) Soruşturma veya kovuşturma konusu suçlara iştiraktan veya bu suçlar nedeniyle suçluyu kayırmaktan ya da suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirmekten şüpheli, sanık veya hükümlü olanlar.

CMK'nın 58.maddesi gereğince :

1) Tanığa, ilk önce adı, soyadı, yaşı, işi ve yerleşim yeri, işyerinin veya geçici olarak oturduğu yerin adresi, varsa telefon numaraları sorulur. Gerekirse tanıklığına ne dereceye kadar güvenilebileceği hakkında soruşturmacıyı aydınlatacak durumlara, özellikle şüpheli, sanık veya mağdur ile ilişkilerine dair sorular yöneltilir.

2) Tanık olarak dinlenecek kişilerin kimliklerinin ortaya çıkması kendileri veya yakınları açısından ağır bir tehlike oluşturacaksa; kimliklerinin saklı tutulması için gerekli önlemler alınır.

Kimliği saklı tutulan tanık, tanıklık ettiği olayları hangi sebep ve vesile ile öğrenmiş

olduğunu açıklamakla yükümlüdür. Kimliğinin saklı tutulması için, tanığa ait kişisel bilgiler, soruşturmacı tarafından muhafaza edilir.

5- Müştekinin çağırılması ve ifadesinin alınması

Soruşturmacı, müştekiyi çağrı kağıdı (davetiye) ile usulüne uygun şekilde davet ederek ifadesini alır. Şikayetini sürdürüp sürdürmediğini sorar. Bu işlem, takibi şikayete bağlı suçlarda soruşturma sonucunu etkileyeceğinden mutlaka yerine getirilmesi gerekir. Müştekinin ifadesi alınırken yemin ettirilmez. Müşteki başka bir yerde ise, istinabe suretiyle ifadesi alınır.

6- Soruşturmanın sonuçlandırılması (fezleke düzenlenmesi)

Hem ceza hem de disiplin soruşturması için aynı kişiler görevlendirilmiş ise, soruşturmacı disiplin soruşturması ile ceza soruşturması için 2 ayrı dosya (soruşturma raporu ve fezleke) düzenlemek durumundadır, bu soruşturmaları tek dosya üzerinden birlikte yürütemez. Soruşturmacı, yukarıda belirtilen yetkilerini kullanarak aldığı şüphelilerin ifadelerini, yeminli tanık ifadelerini, isnat edilen suçla ilgili belgeleri dizi pusulası adı altında numara vererek sıraya koymalı ve dizi pusulasını mutlaka fezlekeye eklemelidir.

İsnat edilen suçla ilgili bilgi ve belgeler, şüpheli, müşteki ve yeminli tanık ifadeleri özetlendikten sonra fezlekenin değerlendirme bölümünde belgeler, yeminli tanık ifadeleri, şüpheli ifadesi ve yasal dayanaklar bir bütün halinde değerlendirilmelidir. Bu aşamada iddia edilen suç ile şüpheli arasında illiyet bağı kurulup kurulamayacağı, olayların yasal dayanaklara aykırılığının neler olduğu, suçun zaman aşımına uğrayıp uğramadığı tek tek tartışılarak sonuca ulaşılmalıdır. Fezlekenin sonuç bölümünde ise; tüm bilgi ve belgeler ile şüpheli ifadesi birlikte değerlendirilerek, soruşturmacı tarafından suçun oluşup oluşmadığı hususunda (men-i muhakeme ya da lüzum-u muhakeme yönünde) kanaat belirtilmelidir.

Soruşturma dosyası ve fezleke, ilgili yetkili kurula gönderilmek üzere soruşturma emri veren makama teslim edilmelidir. Soruşturma yapmaya yetkili makam tarafından fezleke ve ekleri, karar vermeye yetkili kurula gönderildiğinde, artık şüpheli hakkında karar verilme aşamasına gelinmiş olur. Yapılan inceleme sonucunda şüphelinin fiili, idari işlerin özelliği ve gerekleri de göz önüne alınarak değerlendirilir ve sonuçta verilen karar ile şüphelinin yargılanmasının gerekip gerekmediği belirlenmiş olur.

Soruşturmayı Sonuçlandıracak Kurullar ve Oluşum Biçimleri

1. Karar kurulları

Yükseköğretim personeli hakkında birinci aşamada yargılanıp yargılanmayacaklarına karar verecek kurullar, 2547 sayılı Kanun'un 53/c-2.maddesinde, şüphelilerin görevlerine göre şöyle sıralanmıştır:

- Yükseköğretim Kurulu Başkan ve üyeleri ile Yükseköğretim Denetleme Kurulu Başkan ve üyeleri hakkında Danıştay 2. Dairesi,
- Üniversite rektörleri, rektör yardımcıları ile üst kuruluş genel sekreterleri hakkında, Yükseköğretim Kurulu üyelerinden oluşturulacak üç kişilik kurul,
- Üniversite, fakülte, enstitü ve yüksekokul yönetim kurulu üyeleri, fakülte dekanları, dekan

yardımcıları, enstitü ve yüksekokul müdürleri ve yardımcıları ile üniversite genel Sekreteri hakkında, rektörün başkanlığında rektörce görevlendirilen rektör yardımcılarında oluşacak üç kişilik kurul (iki rektör yardımcısı bulunmaması nedeniyle kurul oluşturulamıyor ise, Yükseköğretim Kurulu üyelerinden oluşturulacak yetkili kurul)

– Öğretim elemanları, fakülte, enstitü ve yüksekokul sekreterleri hakkında üniversite yönetim kurulu üyeleri arasından oluşturulacak üç kişilik kurul,

– 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’na tabi memurlar hakkında, yer itibariyle yetkili il idare kurulu.

Danıştay 2. Dairesince birinci aşamada verilen kararlar, Danıştay İdari İşler Kurulunca; diğer kurullar tarafından birinci aşamada verilen kararlar, Danıştay 2. Dairesince, kararın türüne göre itirazın veya kendiliğinden nihai olarak karara bağlanır.

Yükseköğretim Kurulu ile Üniversite Yönetim Kurullarınca oluşturulacak kurullarda görevlendirilecek asıl ve yedek üyeler bir yıl için seçilirler. Süresi sona erenlerin tekrar seçilmeleri mümkündür.

Son soruşturmanın açılıp açılmamasına karar verecek kurullar üye tamsayısı ile toplanır. Kurullara ilk soruşturmayı yapmış olan üyeler (muhtakik) ile haklarında karar verilecek üyeler katılamazlar. Noksanlar yedek üyelerle tamamlanır.

Kurullarda, her üye oyunu kabul veya ret yoluyla vermekle görevlidir. Çekimser oy kullanılamaz. Kararlarda oy çokluğu esası uygulanır.

2. Yetkili kurullar ile yargı yerlerince verilecek kararlar ve itiraz

2547 sayılı Kanun’un 53-c maddesinde, yukarıda sayılan karar kurullarınca son soruşturmanın açılması (lüzum-u muhakeme) veya son soruşturmanın açılmaması (men-i muhakeme) kararları verileceği belirtilmiştir. Danıştay İdari İşler Kurulu, karar kurullarının anılan kararlar dışında da kararlar verebileceği görüşündedir.

a) Lüzum-u muhakeme (son soruşturmanın açılması) kararı

2547 sayılı Kanun’un 53. maddesine göre, şüphelinin suçu işlediğine ilişkin inandırıcı ve yeterli delil bulunursa, şüphelinin yargılanmasını tayin eden lüzum-u muhakeme kararı verilir.

Bu duruma göre, şüpheli hakkında yetkili kurulca verilen ve kamu davasının açılmasına esas olan “lüzum-u muhakeme” yargılamanın gerekliliğine ilişkin kararlar “iddianame” niteliği taşımaktadır. Dolayısıyla, yetkili kurullarca verilecek kararlarda; şüphelinin adı, soyadı, suçu işlediği sıradaki memuriyet unvanı ve görevi, şüpheli hakkında cezai kovuşturma yapılmasını gerektiren suç konusu eylemin neden ibaret olduğu ve isnat edilen suç, cezai kovuşturmaya konu olan suç konusu eylemlerin hangi tarihte işlendiği, her eylem hakkında verilen kararın gerekçesi, verilen kararın oy birliği ile mi yoksa oy çokluğu ile mi verildiği, deliller ve bu delillere göre suça uygulanacak kanun maddesi ve yargılamanın yapılacağı mahkeme gösterilir.

Lüzum-u muhakeme kararları şüpheliye bizzat tebliğ edilir. Şüphelinin bulunamaması durumunda, 7201 sayılı Tebligat Kanunu’nda belirtilen ilan tebliğ yolu ile tebligat yapılır.

Lüzum-u muhakeme kararı, şüphelinin 10 gün içinde yapacağı itiraz üzerine üst kurulda

incelenir. Karara bu süre içinde itiraz edilmez veya karar üst kurulca onanırsa kesinleşir ve dosya şüpheli hakkında yetkili mahkemede son soruşturmanın yapılması için birinci aşamada kararı veren kurula, buradan da yetkili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir. Bu kararlar iddianame niteliğinde olup, karar verildiği anda dava açılmış sayılır ve mahkemeye ulaştığı anda da yargılamaya öncelikle başlanır ve öncelikle sonuçlandırılır.

İtiraz sonucu kararı ikinci aşamada inceleyen kurul, lüzum-u muhakeme kararını bozarak şüphelinin men-i muhakemesine karar verebilir. Bu durumda ise, şüpheli yargılanmaz ve bu karar da kesindir.

b) Men-i muhakeme (son soruşturmanın açılmaması) kararı Şüpheli hakkında suç sübut bulunmazsa, kanuni unsurları teşekkül etmezse, suç şüpheliye atfedilemezse, olay suç olmakla beraber şüpheli için, suçluluk dahi söz konusu edilemezse veya suçu işlediği konusunda kamu davasının açılmasına yetecek ölçüde kanıt elde edilemezse, hakkında men-i muhakeme kararı verilir.

Men-i muhakeme kararı, şüpheli hakkında son soruşturma yapılmasını önler. Men-i muhakeme kararları, varsa müştekiye bildirilir. İlgililer bu kararlara 10 gün içinde itiraz edebilirler. İtiraz edilsin veya edilmesin, men-i muhakeme kararları mutlaka bir üst kurulca incelenir ve yapılan inceleme sonucunda karar onanırsa men-i muhakeme kararı kesinleşir.

Üst kurul men-i muhakeme kararını bozup lüzum-u muhakeme kararı da verebilir. Bu kararlar kesin olup itiraz edilemez. Men-i muhakeme kararı, kesin hüküm değildir. İleride suçun işlendiğine dair yeni delillerin elde edilmesi halinde, yeniden soruşturma yapıp farklı bir karar alınabilir.

c) Kovuşturmaya yer olmadığına ilişkin karar Karar kurulları, şüphelinin ölümü, genel af ilanı, zaman aşımı, takibi şikayete bağlı suçlarda şikayetçinin 6 ay içinde dilekçe vermemesi veya şikayetinden karar verilmeden önce vazgeçmesi gibi durumlarından birisinin varlığı halinde, TCK'da bu haller için belirlenen maddeler belirtilmek suretiyle kovuşturmaya yer olmadığına dair kararlar verebilirler. Bu kararlar da bir üst kurulun incelemesine tabidir. Kesin kararı üst kurul vermektedir. Kararların müştekiye tebliği gerekir.

d) Karar verilmesine yer olmadığına ilişkin karar 4483 sayılı Kanun, MMHK ve CMK'da karar verilmesine yer olmadığı yolunda bir karar türüne rastlamak mümkün değildir. Bu karar, uygulamanın ortaya çıkardığı bir karar türüdür. Bu karar, soruşturma konusu eylemin suç olmaması, eylemin disiplin soruşturmasını gerektirmesi, görevle ilgili olmaması veya görev dışında doğması, tazmini nitelikte olması, idari veya hukuki dava konusu olabilecek nitelikte olması, 2547 sayılı Kanun'un 53.maddesi kapsamına giren görev sırasında veya görevden doğan cezai soruşturmayı gerektirir bir suç olmaması, daha önce aynı konuda kesinleşmiş bir karar verilmiş olması gibi durumlarda verilmektedir. Bu karar da, bir üst kurulun incelemesine tabidir. Kesin kararı üst kurul vermektedir. Karar müştekiye tebliğ edilir.

e) Dosyanın geri çevrilmesi kararı İkinci derece karar kurullarınca verilen karar türlerindendir. Soruşturma emrinin usule uygun alınmaması, soruşturmanın başka şüphelilere de teşmil edilmesi, şüpheli-tanık ifadelerinin alınmaması veya usulüne uygun alınmaması, soruşturmanın eksik yapılması, eylemin bilirkişi incelemesini gerektiren bir suç olması halinde, bilirkişi raporu

düzenlettilirmemiş olması, soruşturmaanın kanuna ve usule uyulmadan yapılması, karar kurullarının kanun ve usule uygun olarak oluşmaması, toplanmaması ve usulsüz karar vermesi, verilen kararda noksanlık olması, oyçokluğu ile alınan kararlarda muhalefet görüşünün yazılmaması, kararda imzaların eksik olması, soruşturmamacının karar organına üye olarak katılması, yasanın öngördüğü biçimde yazılı bildirimlerin yapılmaması, dosyanın başka bir kurula gönderilmesi gerekirken sehven yetkisiz ve görevsiz kurula gönderilmesi durumlarında dosya yerine geri çevrilir.

Dosya yerine geri çevrilirken, eksikliğin durumuna göre, bazen karar bozularak geri gönderilir. Bu tür durumlarda verilen kararlar kesindir. İtiraz edilemez. Böyle durumlarda bozma kararında belirtilen eksiklikler giderilip, şüpheliler hakkında yeniden bir karar verilir ve gerekli tebligatlar yeniden yapılır.

3. Yargılama yeri

Lüzum-u muhakemesi kesinleşen Yükseköğretim Kurulu ve Yükseköğretim Denetleme Kurulu Başkan ve üyelerinin yargılanması Yargıtay'ın ilgili ceza dairesine, temyiz incelemesi Ceza Genel Kuruluna, diğer görevlilerin yargılanmaları suçun işlendiği yer adliye mahkemelerine, temyiz incelemeleri Yargıtay'ın ilgili ceza dairesine aittir.